

Pusztuló óbudai érdekes házak

Egy híres humorista otthona

Óbudára nemsokára rá sem lehet ismerni. Avval a házcsoporthal, amelyikben a híres Bródy-kávéház, *Krúdy* Gyula annyi magános elmerengésben átvirrasztott éjszakáinak ódon tanyája állott, kezdték meg pár éve a renoválást. Folytatódik a lebontás, mennél jobban halad előre az új Dunahíd és feljárójának építkezése. Régi mézeskalácsos, kis cukrászda, kefekötő, hangszerész boltjai tűnnek el kis terekről, rövid utcácskákból. Most már a legforgalmasabb üzleti útvonal, a Tavasz-utca egyik sorának helyén csak elfuvarozás alatt álló téglarakások meredeznek. A régiből új lesz. A földszintes ház tégláiból kislakásos épületkolosszusok a külsőbb területen.

A néhai földesuraságról, a Zichy grófokról elnevezett utca régi házait is kikezdték. A 13-asból már csak annyit hagytak meg, hogy az utca felől a telek be legyen kerítve. A szomszéd is már fővárosi tulajdon és lebontásra van ítélve.

Erről a Zichy-utca 11. számú házról senki sem tudja már, hogy valaha igen nevezetes ember otthona volt. Régi iratokból, okmányokból rekonstruálni szoktam az azokban előforduló háztulajdonosok fekvését, mostani házszámát. Az utcanevek: Pacsirtamező, Mókus, Szőlő, Szőlőkert, Timár, Cserepes, Királydomb, Serfőző, Tömlőc, stb. [elnevezések?] nem igen változtak, persze, ha még el nem tűntek a föld színéről. A házszámozás azonban a Buda szab. Kir. fővároshoz tartozott. Ujlak határákövénel kezdődött az egyessel és sorjában keresztül-kasul folytatódott majdnem 700-ig. Ez vala az állapot az 1838-as nagy árvíz idejében is *Privilegált Cor onális Ó-Buda Mezővárosában*

.

A 113 [118? később Zichy utca 11.] számú Graf Lőrinc-féle házat megvette Matis Michl, tőle pedig 1819-ben az eladdig Lovasberényben lakott jómódú Saphir Gottlieb kereskedő, aki Óbudára költöztén, ottan szerzett ingatlant. Ennek a háztulajdonosnak fia volt ama *Saphir Moritz Gottlieb*, aki rengeteg cikkével, tekintélyes számú könyvével a humor és szatíra irodalmába örökre

beírta nevét. Termékeny és igen szellemes tagja volt a korabeli német nyelven író, hazafias, magyarországi írógenerációnak.

Amennyire kiesett ma már divatból, annyira olvasott író volt nem csak a maga korában, de még fél századdal később is. Azonban olvasói, főleg pedig a neki tulajdonított merész tréfák és borsos viccek terjesztői, mint II. József császár udvari tréfacsinálóját állították be. Mint akinek valami udvari bolondként a császárral való mindenféle komázás meg volt engedve. Pedig Saphir, a humorista, 1795-ben született Lovasberényben, amikor a császár- már öt éve feküdt a bécsi kapucinusok kriptájában. Ilyen hitelesek a százszámra keringett „Saphir-vicc” neve alatt terjesztett trágár szellemességek is!

*

Saphir, amikor atyja az óbudai házat megvéve, itten letelepedett, már 24 éves volt és a Pesten, gróf Festetich Károly Albert szerkesztésében megindult szépirodalmi lap, a „Pannonia” főmunkatársa lett. Hogy állandóan szülei házában lakott, vagy csak időnként volt- e annak vendége, ma már nem tudható. Tény azonban, hogy óbudai körökben élt, mert egy kis bohózatának szenvedő személyét – saját tekintélyes nagybátyja képében figurázta ki.

*

Maga az öreg ház megvan még a régi formájában, talán csak az utcai ablakkeretek cserélődtek ki. Kettős épület, a jobboldali gíblis, a bal sima tetőszerkezetű. A kettő között van egy kocsibejáratnak, mellette a gyalogosoknak való kis kapu. Az udvar – köröskörül kislakásokkal, mögötte szépen ápolt zöldségek kert. Annak hátsó kerítésfala már szentekről elnevezett.plébánia templomával és egy új utcának fog helyet adni. Itten tartózkodott tehát sokszor a maga korában az emberiséget oly sokat megnevettetett író és költő. Maró szatirájával sok ellenséget szerzett magának. Kíméletlenségét azonban sok emberies vonás enyhítette, szívesen beállította szellemességét a jótekonyság szolgálatába. Az 1838-as nagy árvíz károsultjai javára Bécsben és Pesten a Redoutban nagy közönség előtt tartott humorisztikus előadásokat. A fényes anyagi sikerért fáklyás zenét kapott, Pest város tanácsa pedig a csak 1832. évben az evangélikus hitre tért író *díszpolgárrá* választotta.

A változatos életű, szellemes író óbudai otthonának napjai is meg vannak számlálva.

Szolgáljanak e sorok legalább emlékének megőrzésére.

G. S.